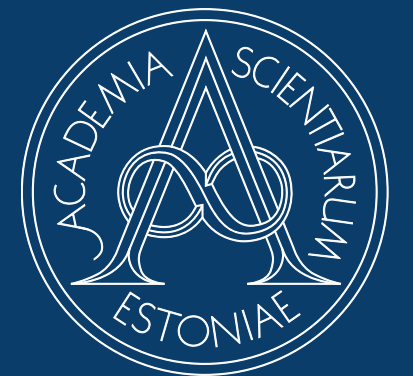

ENNASTJUHTIV ÕPPIJA JA LOOV- VÕI UURIMISTÖÖDE JUHENDAMISE PROTSESS KOOLIS

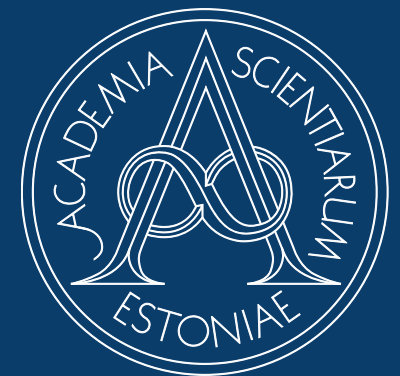
TERJE TUISK
EESTI TEADUSTE AKADEEMIA

terje.tuisk@akadeemia.ee
25. august 2020

ENNASTJUHTIVAKS ÕPPIJAKS KUJUNEMINE

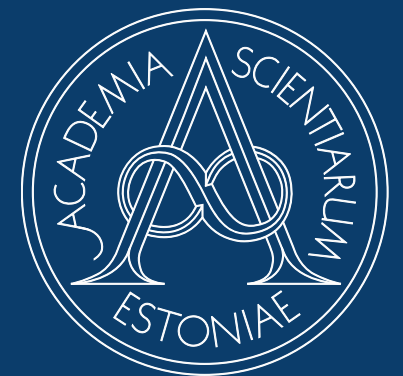
- Sisuliselt ellujäämiseks vajalik oskus kõigile
- Selleks ei kujune keegi iseenesest
- Selleni jõudmine on seotud bioloogilise küpsemisega, aga valmidus selleni jõuda ei taga nende oskuste olemasolu (Jõgi&Aus, 2015)
- Arvatakse, et enesejuhitud õppimiseks vajalike oskuste olemasolu õpilastel on vajalik, aga:
 - neid oskusi ei ole vaja eraldi õpetada
 - õpilased peaks need oskused õppimise käigus ise omandama
 - need ei olegi õpetatavad (Lawson et al, 2018)
- Loovtöö ja/või uurimistöö tegemine on selleni jõudmiseks väga hea harjutus

TAUST

- Varasemad uuringud on näidanud, et III kooliastmes kohustuslike loovtööde tegemine
 - ei ole õpilaste jaoks sageli motiveeriv
 - on stressi tekitav ja väsitav
 - ei suurenda õpilaste üldistus- jm analüütilisi oskusi. (Loime, 2016)
- 2019/2020 õppeaastal toimunud uuringu raames analüüsiti
 - lähemalt loovtööde protsessi korralduslikku poolt ja
 - enesejuhitud õppimiseks vajalike pädevuste arengu toetamist selle käigus
 - ühe põhikooli näitel,

et aru saada, kas probleem võib olla põhjustatud loovtööde protsessi ülesehitusest.

UURINGU DISAIN

1. uurimisküsimus:

Millised on uuringus osalenud koolis õpetajate ja õpilaste enesejuhitud õppimise aspektidega seotud vastastikused ootused ja milliseid probleeme nad näevad loovtööde juhendamises?

- Küsitlus - loovtöid tegevad õpilased (N=29, september)
- Kirjalikud materjalid koolituse grupiarutelult - loovtööde juhendajad ja koordinaator (N=11, oktoober)

2. uurimisküsimus:

Kuidas uuringus osalenud koolis sätestatud loovtööde tegemise protsess toetab õpilaste kujunemist ennastjuhtivaks õppijaks?

- Dokumendianalüüs - uuritava kooli loovtööde juhend (august)
- Poolstruktureeritud intervjuu - loovtööde koordinaator (august)
- 2 poolstruktureeritud fookusgrupi intervjuud - loovtööde juhendajad ja koordinaator (N=11, oktoober; N=9, jaanuar)
- Kirjalikud materjalid koolituse grupiarutelult - loovtööde juhendajad ja koordinaator (N=11, oktoober)

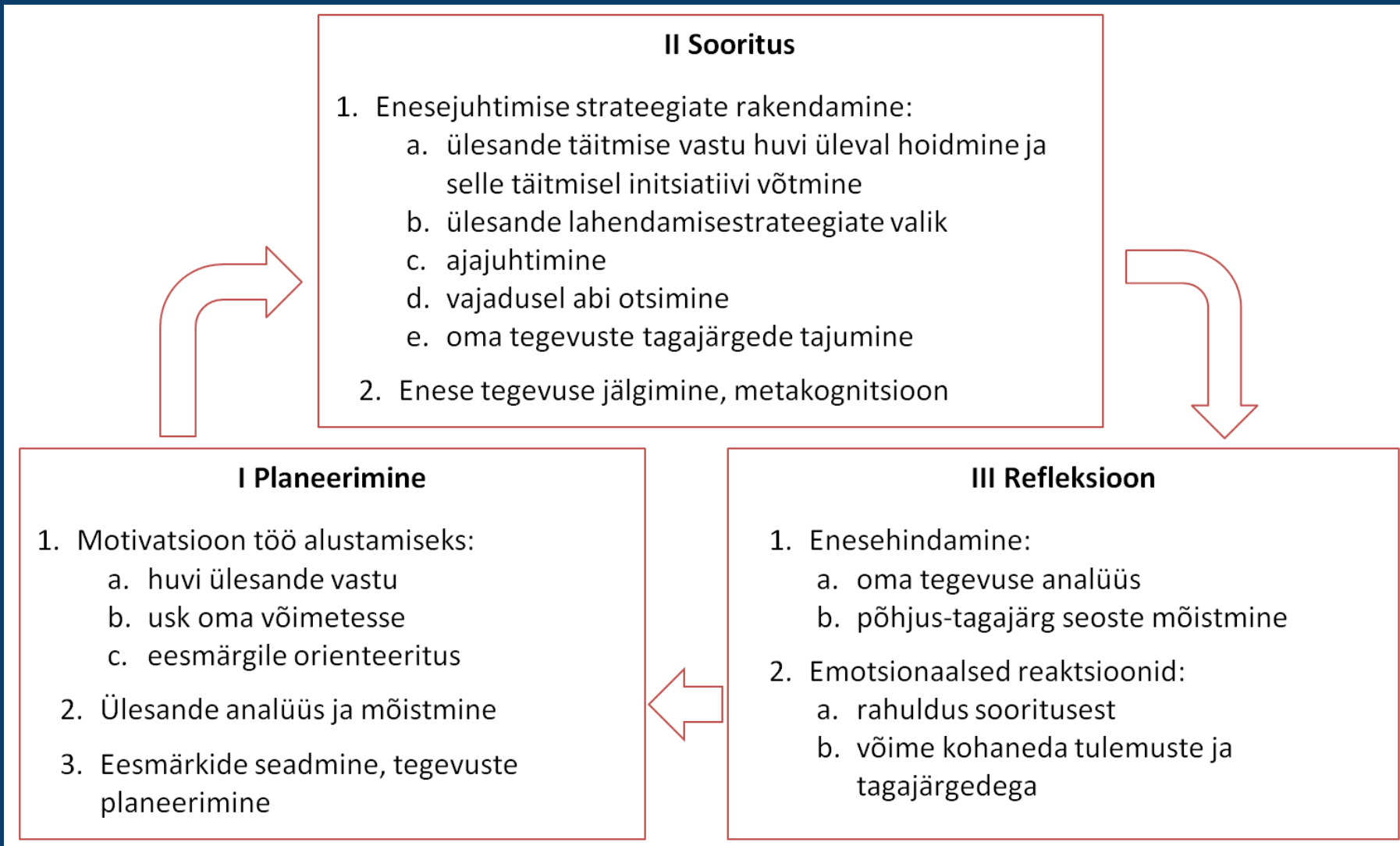
3. uurimisküsimus:

Kuidas täiendada uuringus osalenud kooli loovtööde protsessi, et see võimaldaks paremini toetada õpilaste kujunemist ennastjuhtivaks õppijaks?

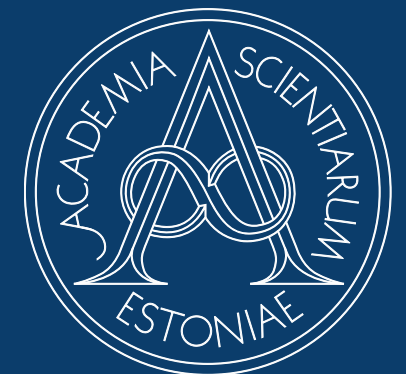
- Dokumendianalüüs - uuritava kooli loovtööde juhend (august)
- Poolstruktureeritud intervjuu - loovtööde koordinaator (august)
- 2 poolstruktureeritud fookusgrupi intervjuud - loovtööde juhendajad ja koordinaator (N=11, oktoober, N=9, jaanuar)
- 2 grupiarutelu - loovtööde juhendajad ja koordinaator (N=11, oktoober; N=5, veebruar)

TEOREETILINE ALUS

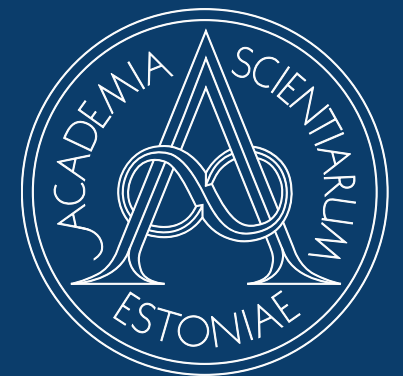

Joonis 1. Zimmermann ja Molyan (2009) enesejuhitud õppimise tsüklilise mudeli põhjal (Panadero, 2017)

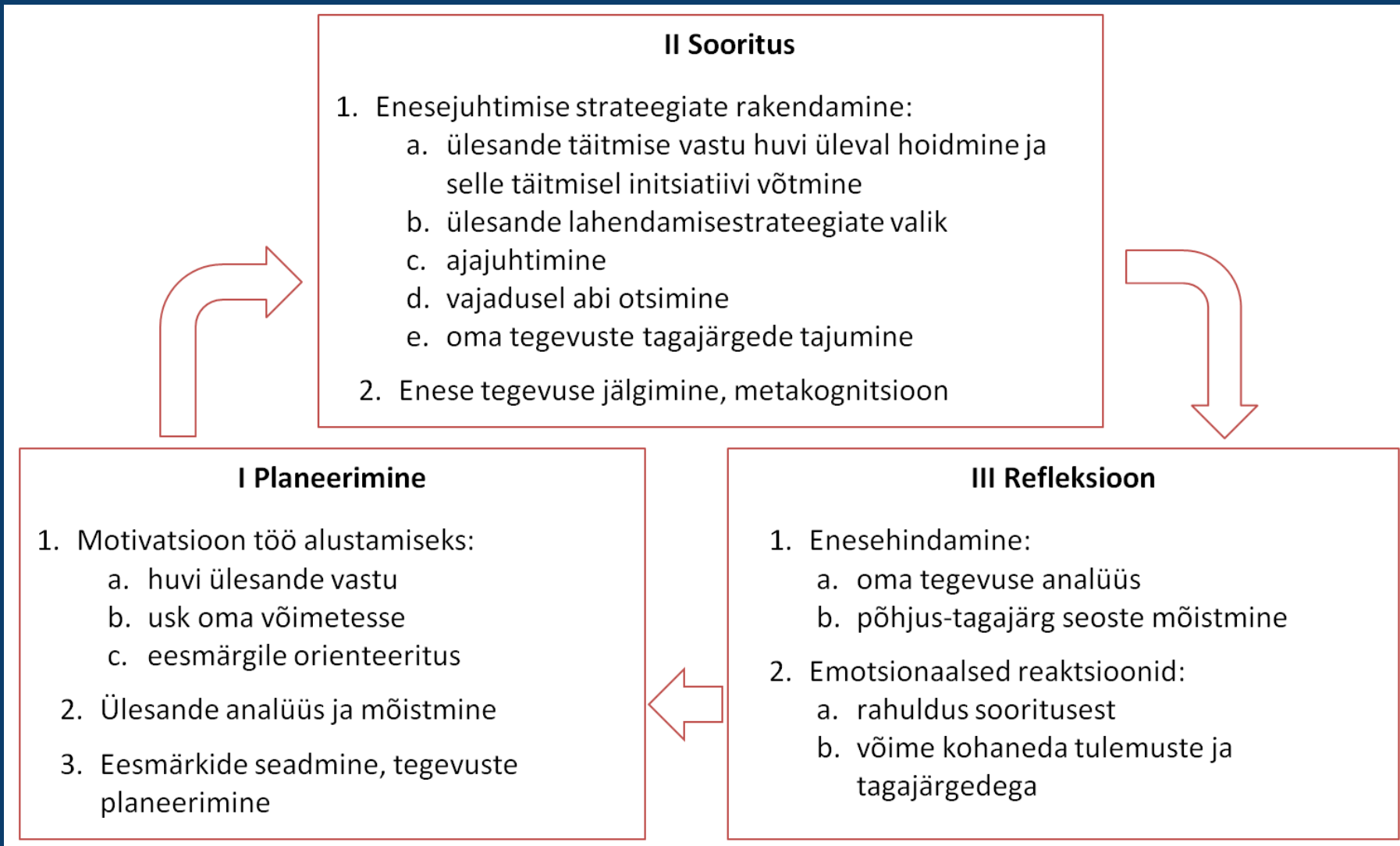

TEOREETILINE ALUS LOOVTÖÖ KONTEKSTIS

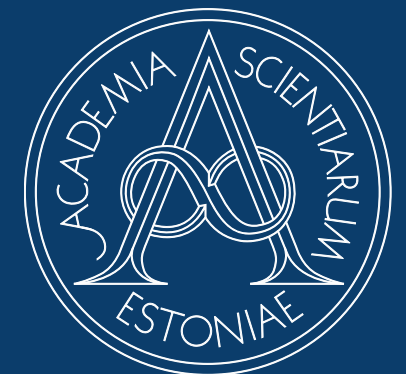
- I etapp. Planeerimine:
 - ülesande analüüs – mida uurimis- või loovtöö endast kujutab ja mida temalt oodatakse
 - eesmärkide seadmine
 - nendeni jõudmise planeerimine
- II etapp. Sooritus
 - töö elluviimine
 - aja planeerimine
 - suhtlemine juhendaja jt-ga
- III etapp. Refleksioon
 - oma tegevuse ja selle tulemuste analüüs
 - (väline tagasiside on selle üheks sisendiks)

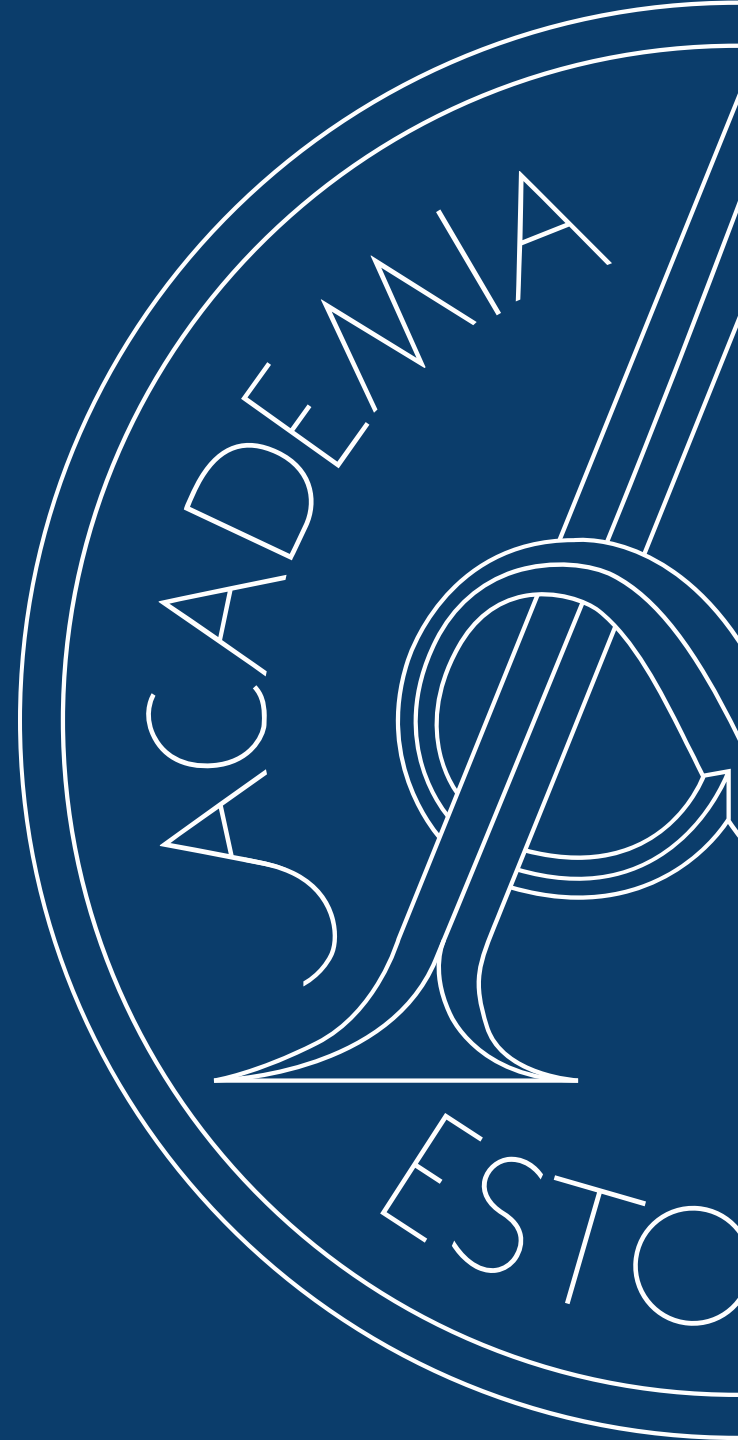
TEOREETILINE ALUS

Joonis 1. Zimmermann ja Molyan (2009) enesejuhitud õppimise tsüklilise mudeli põhjal (Panadero, 2017)

TULEMUSED

TULEMUSED – 1 ETAPP. PLANEERIMINE

Probleemid ja vastastikused ootused	Praegune protsess	Täiendused ja muudatused protsessis
Juhendajatelt oodatakse protsessi alguses tuge eelseisva ülesande mõistmiseks	Ettevalmistavate tegevuste käigus eelmisel õppeaastal õpitu on septembriks ununenud	Osa loovtööde aluste kursuse läbiviimine paralleelselt loovtöö tegemisega. See aitab õpilasel mõista protsessi ja ise vastutust võtta
Sobiva teema iseseisev leidmine on osadele õpilastele keeruline	Protsessis on kirjas, et õpetajad pakuvad võimalikke loovtöö teemasid, aga seda praegu ei tehta	Juhendajatele ja õpilastele eelmise õppeaasta lõpus seminaride ja koostööpäevade korraldamine loovtööde teemade ühiseks leidmiseks, et paremini toetada õppija enda valikute tegemist ja motiveeritust plaan ellu viia
Planeerimise etapiks tervikuna on protsessis liiga vähe aega planeeritud ja ootused õpilastele ajasurve tingimustes liiga kõrged	Kehtiv juhend kohustab õpilasi septembri jooksul esitama loovtöö avalduse, kus on fikseeritud: teema, juhendaja, kasutatavad meetodid, tegevusplaan, oodatavad tulemused – ühe kuu jooksul ei ole õpilastele jõukohane seda nõuet läbimõeldult täita	Planeerimise etapiga kevadel alustamine: kevadel kinnitatakse teema ja juhendaja, suvevaheaja jooksul on aega otsustatu üle järele mõelda, septembris alustatakse koos juhendajaga sisulise planeerimisega, õpilastele antakse võimalus luua isiklik läbimõeldud tegevuskava

TULEMUSED – II ETAPP. SOORITUS

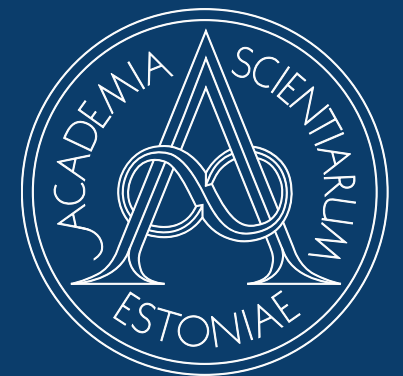
Probleemid ja vastastikused ootused	Praegune protsess	Täiendused ja muudatused protsessis
Õpilastel puuduvad piisavad oskused aega planeerida, plaanis püsida ja tähtaegadest kinni pidada	Praeguses protsessis puudub soorituse etapis õpilasi toetav struktuur: konkreetset vaheetapide, tööriistade oma edenemise fikseerimiseks.	Protsessi vaheetappide, selgema struktuuri loomine ja edenemise jälgimist võimaldavate tööriistade pakkumine, et paremini toetada planeerimist
Õpilane ja juhendaja ei leia kohtumiseks sobivat aega. Juhendajatel on ootus, et õpilane on ise juhendajaga suhtlemisel aktiivne pool	Praeguses protsessis lahendavad nad selle omavahel. Keeruline on leida aega kohtumiseks, sest tunniplaanid on erinevad. Vajadusel kohtuvad õhtuti või nädalavahetustel	Loovtöödega tegelemiseks tunni fikseerimine tunniplaanis kõigile osapooltele (õpilased ja juhendajad). See aitab luua toetava struktuuri ja võimaldab osapooltel keskenduda loovtöö protsessile
Õpilased ootavad juhendajalt tuge tegevusstrateegiate valiku juures	Praeguses protsessis lahendavad õpilane ja juhendaja selle probleemi omavahel. Puudub tugi või näited, mille varal õpilased ise saaks tegutseda	Kooli juhendisse võimalike tegevusstrateegiate, ajakavade, tegevuskavade näidete ja protsessikirjelduste lisamine

TULEMUSED – III ETAPP. REFLEKSIIOON

Probleemid ja vastastikused ootused	Praegune protsess	Täiendused ja muudatused protsessis
Õpilaste probleem: hirm välise tagasiside protsessi ja tulemuste esitlemise ees.	Olemas on selge hindamisjuhend ja kaitsmise protsessi kirjeldus. Kaitsmisi vaadeldakse. Õpilaste poolt vaadeldud kaitsmised on seni olnud mõne õpilase suhtes karmid, mistõttu seda peljatakse.	Eelmise aasta õpilaste avaseminarile oma kogemusest rääkima ja toimunut analüüsima kutsumine. See aitaks näha põhjus-tagajärg seoseid ja mõista, miks mõni vaadeldud kaitsmine hästi ei läinud.
	Tagasisidet antakse ainult kaitsmise käigus suuliselt ja hiljem suuliselt juhendaja poolt.	Kirjalike retsensioonide sisse viimine, mis oleks sisendiks õpilase enesehindamiseks ja aluseks oma tegevuse analüüsile.
	Õpilaste osalusel toimuvat kogu loovtööde tegemise protsessi refleksiooni toetamist ei ilmnenu ei dokumentidest ega tulnud selle kohta välja infot ka intervjuudest.	Grupiarutelude korraldamine õpilastele aasta lõpus peale loovtööde kaitsmist kogu loovtööde protsessi ja selle jooksul omandatud kogemuste ühiseks analüüsimiseks.

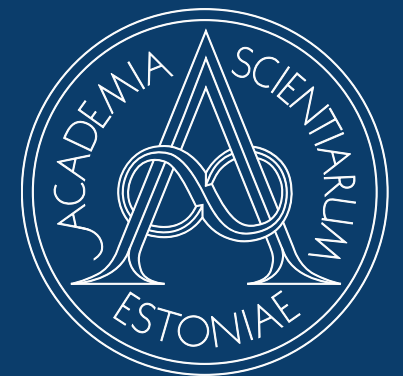
TULEMUSED - KOKKUVÕTE

- Planeerimine – rohkem aega. Piisavalt aega ja toetavaid tegevusi, et aidata õpilasel jõuda talle huvipakkuva teemani.
- Sooritus – toetav struktuur nii õpilasele kui juhendajale
- Refleksioon – peaks toimuma. Võimalus protsessi lõpus sellest välja astuda ja toimunut koos analüüsida
- Vormistuslikud küsimused – sageli ületähtsustatud

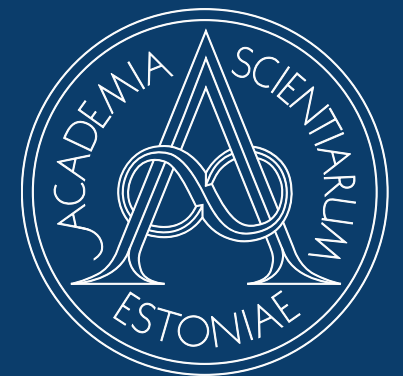
ALLIKAD

- Jõgi, A.-L., & Aus, K. (2015). Õpipädevus. Kikas, E. & Toomela, A. *Õppimine ja õpetamine kolmandas kooliastmes. Üldpädevused ja nende arendamine*, 112–142. Haridus- ja teadusministeerium.
- Lawson, M., Vosniadou, S., Van Deur, P., Wyra, M., & Jeffries, D. (2018). Teachers' and Students' Belief Systems About the Self-Regulation of Learning. *Educational Psychology Review*, 31, 223–251.
- Loime, L. (2016). Loovtööde koostamisest eesti põhikoolides ja seos loodusainetega (Magistritöö, Tallinna Ülikool).
- Panadero, E. (2017). A review of self-regulated learning: Six models and four directions for research. *Frontiers in Psychology*, 8, 422.
- Tuisk, T. (2020). Enesejuhitud õppimiseks vajalike pädevuste kujunemise toetamine loovtööde juhendamise protsessis III kooliastmes. (Magistritöö, Tallinna Ülikool).

ARUTELUKS:

- Mida teha loov- ja uurimistööde kohustusega tänaseks kujunendu olukorras, kus ennustamata mahus distantsõpe ja igasugused sellega seotud võimalikud mured ja rõõmud kogu õppekava täitmisel võtavad väga palju nii õpilaste kui ka õpetajate ajast ja energiast:
 - kas loov- ja uurimistöö oleks äkki hoopis olukorda päästev meetod ja seda võiks kasutada palju suuremas mahus kui seni või
 - tuleks see kohustus õppekavast ära võtta?
- Mõeldes oma kooli loov- või uurimistööde protsessile, sh seda kirjeldavatele dokumentidele, õpetajate omavahelisele koostööle jms, siis:
 - kas näete ka seal kirjeldatud kooliga sarnaseid probleeme korraldusprotsessis?
 - kuidas on teie koolis asjad korraldatud (või võiks olla korraldatud), et kirjeldatud probleeme ennetada?

SISUKAID ARUTELUSID!

IMELIST ALGAVAT
ÕPPEAASTAT!

TERJE TUIISK
terje.tuisk@akadeemia.ee

